

AUTOREFERAT

1. Imię i Nazwisko:

Jolanta Guzy-Pasiak

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe:

- **magister muzykologii** – Instytut Muzykologii, Wydział Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, 1992.

Tytuł pracy magisterskiej: *Nieznana rękopiśmienna tabulatura gitarowa XVIII w. Biblioteki Narodowej w Warszawie (PL Wn Mus. 2088)*. Promotor: prof. dr hab. Mirosław Perz. (Praca została wyróżniona przez Związek Kompozytorów Polskich w kategorii „Magistrowie roku” w 1992).

- **doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce (muzykologia)** – Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, 2008.

Tytuł pracy doktorskiej: *Twórczość kameralna Karola Rathausa. Analiza stylu*. Promotor: prof. dr. hab. Michał Bristiger. Recenzenci: prof. dr hab. Irena Poniatowska, prof. dr hab. Małgorzata Woźna-Stankiewicz. (Prace nad rozprawą poświęconą twórczości kompozytorskiej Karola Rathausa rozpoczęłam pod kierunkiem prof. dr. hab. Macieja Gołąba, uczęszczając na seminarium doktoranckie w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego).

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych.

Od 1995 do chwili obecnej w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk:

- w Zakładzie Muzykologii (1995–2008 asystent, a od 2008 adiunkt): członek zespołu *Katalog Źródeł Muzycznych w Polsce*, a od 2015 do chwili obecnej – kierownik i członek zespołu *Muzyka polska za granicą*; od 2010 również współredaktor kwartalnika muzykologicznego *Muzyka* wydawanego przez Instytut Sztuki PAN,
- od 2010 do chwili obecnej redaktor strony internetowej Instytutu Sztuki PAN,
- 2011–2018 w Radzie Naukowej Instytutu Sztuki PAN jako reprezentant pomocniczych pracowników nauki,
- od 2017 do chwili obecnej wykładowca na Studiach Podyplomowych Instytutu Sztuki PAN (Historia Sztuki, Muzyka, Teatr i Film).

Współpraca z innymi instytucjami:

2002–2015 wykładowca w Collegium Civitas w Warszawie (uczelni niepublicznej działającej pod patronatem pięciu instytutów nauk społecznych Polskiej Akademii Nauk), zajęcia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych.

2009–2016 współredaktor muzykologicznych czasopism internetowych *Seminarium De Musica* i *Muzykalia* wydawanych przez Stowarzyszenie De Musica prof. dr. hab. Michała Bristigera.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2017 r. poz. 1789):

a) tytuł osiągnięcia naukowego

Studia z zakresu muzyki polskiej za granicą w I połowie XX wieku, poświęcone aspektom źródłoznawczym oraz kontekstom społeczno-kulturowym (cykl publikacji powiązanych tematycznie)

b)

1. J. Guzy-Pasiak, „Krytyka o muzyce polskiej na wystawach światowych (do wybuchu II wojny światowej)”, w: *Krytyka muzyczna. Teoria, historia, współczesność*, red. Michał Bristiger, Rafał Ciesielski, Jolanta Guzy-Pasiak, Barbara Literska, Zielona Góra 2009 Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, s. 103–111.
2. J. Guzy-Pasiak, „Muzyka polska na wystawie światowej w Paryżu”, w: *Wystawa paryska 1937*, red. Joanna Sosnowska, Warszawa 2009 Instytut Sztuki PAN, s. 215–222.
3. J. Guzy-Pasiak, „Estetyka i polityka. O pozamuzycznych inspiracjach twórczości Ludomira Michała Rogowskiego”, *Muzyka* 54 (2009) nr 3–4, s. 147–161.
4. J. Guzy-Pasiak, „Karol Rathaus, the Transplanted Composer”, *Musicology Today* 8 (2011), s. 163–177.
5. J. Guzy-Pasiak, „Emigracja w perspektywie postkolonialnej. Wybrane problemy twórczości polskich kompozytorów emigracyjnych: Karola Rathausa i Ludomira Michała Rogowskiego”, *Res facta nova* 12 (21) (2011), s. 177–185.

6. J. Guzy-Pasiak, „Nowo odkryte utwory Ludomira Michała Rogowskiego z Archiwum Muzycznego Katedry Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Dubrowniku”, *Muzyka* 57 (2012) nr 3 s. 53–66.
7. J. Guzy-Pasiak, „Paneuropeizm i panslawizm w refleksji o muzyce Karola Szymanowskiego i Ludomira Michała Rogowskiego”, w: *Studia Komparatystyczne Instytutu Sztuki PAN. Teatr. Sztuka. Kultura*, t. 4: *Perspektywa (post)kolonialna w kulturze*, red. Ewa Partyga, Joanna M. Sosnowska i Tadeusz Zadrozny, Warszawa 2012 Oficyna Wydawnicza Errata, s. 260–270.
8. J. Guzy-Pasiak, „Od Artura Rodzińskiego do Henryka Golda. O koncertach muzyki polskiej na wystawie światowej w Nowym Jorku w 1939 roku”, w: *Wystawa nowojorska 1939*, red. Joanna Sosnowska, Warszawa 2012 Instytut Sztuki PAN, s. 219–229.
9. J. Guzy-Pasiak, „Francuskie lata Ludomira Michała Rogowskiego”, *Muzyka* 58 (2013) nr 3, s. 107–126.
10. J. Guzy-Pasiak, „Pan-Slavic Idea of Ludomir Michał Rogowski (1881–1954). In Search of a Polish National Identity of Music”, w: *Franjo Ksaver Kuhač (1834–1911). Glazbena historiografija i identitet / Music Historiography and Identity*, red. Vjera Katalinić i Stanislav Tuksar, Zagreb 2013 Hrvatsko Muzikološko Društvo, s. 237–246.
11. J. Guzy-Pasiak, „Panslawizm w muzyce: Ludomir Michał Rogowski (1881–1954)”, w: *Panslawizm – wczoraj, dziś, jutro*, red. Zofia Chyra-Rolicz, Tomasz Rokosz, Siedlce 2016 Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, s. 267–277.
12. J. Guzy-Pasiak, „O twórczości chóralnej Ludomira Michała Rogowskiego w kontekście badań archiwalnych”, w: *Muzyka polska za granicą*, t. 1: *Twórcy – źródła – archiwa*, red. Beata Bolesławska-Lewandowska, Jolanta Guzy-Pasiak, Warszawa 2017 Instytut Sztuki PAN, s. 187–208.
13. J. Guzy-Pasiak, „Karol Rathaus. Problemy w badaniach nad twórczością kompozytorów emigracyjnych”, w: *Muzyka polska za granicą*, t. 1: *Twórcy – źródła – archiwa*, red. Beata Bolesławska-Lewandowska, Jolanta Guzy-Pasiak, Warszawa 2017 Instytut Sztuki PAN, s. 11–22.

14. J. Guzy-Pasiak, „W cztery strony świata – kierunki emigracji polskich kompozytorów w XX wieku”, w: *Sto lat muzycznej emigracji. Kompozytorzy polscy za granicą (1918–2018)*, wg koncepcji Marleny Wieczorek, red. Beata Bolesławska-Lewandowska, Małgorzata Gamrat, Magdalena Nowicka-Ciecierska, Marlena Wieczorek, Gliwice 2018 Fundacja MEAKULTURA, s. 57–67.
15. J. Guzy-Pasiak, „« Sa personnalité est née dans le trouble de la guerre » [His personality was born in the darkness of the war] (Franz Hellens). On Ludomir Michał Rogowski's innovative treatise *Essai sur les principe de la musique future* [Essay on the principle of the music of the future]”, w: *The Great War 1914–1918 and Music*, red. Stanislav Tuksar, Monika Jurić-Janjik, Zagreb 2019 Hrvatsko Muzikološko Društvo, s. 11–22.
16. J. Guzy-Pasiak, „Reprezentacja muzyki polskiej na Wystawach Światowych w Paryżu w 1925 i 1937”, w: *Muzyka polska za granicą, t. 2: Między Warszawą a Paryżem (1918–1939)*, red. Beata Bolesławska-Lewandowska, Jolanta Guzy-Pasiak, Warszawa 2019 Instytut Sztuki PAN, s. 183–195.
17. J. Guzy-Pasiak, „Polish musical life in Great Britain during the Second World War”, *Muzyka* 64 (2019) nr 1, s. 144–153.

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Problematyką twórczości emigracyjnej zainteresowałam się jeszcze w trakcie pracy nad rozprawą doktorską poświęconą analizie stylu w twórczości kameralnej Karola Rathausa (na jej podstawie powstały artykuły: „Między Schrekerem a Schönbergiem – z zagadnień twórczości Karola Rathausa”, *Muzyka* 52 (2007) nr 3, s. 101–122; „Z zagadnień jakości brzmieniowych w twórczości kameralnej Karola Rathausa: *Confused intermezzo (The Pole in Spain)* na flet piccolo, fagot i fortepian z 1939 roku”, pismo internetowe *De Musica* (2009) t. 13, 14 stron; „Twórczość kameralna Karola Rathausa. Analiza stylu [autoreferat]”, *Muzyka* 54 (2009) nr 2, s. 177–180). W dysertacji podjęłam próbę zdefiniowania stylu kameralistyki Rathausa (inspirując się myślą Jana LaRue, Wallace’a Berry’ego, Ernsta Tocha) opisując organizację dzieła muzycznego w wyodrębnionych kategoriach, ujętych w odpowiednich rozdziałach części analitycznej. Intensywna kwerenda, jaką prowadziłam w archiwum kompozytora w City University of New York, była pierwszym i znaczącym doświadczeniem z zakresu źródłoznawstwa: uświadomiła mi nie do przecenienia rolę takich prac dla badań nad twórczością muzyczną. Dzięki poznaniu notatek i szkiców kompozytorskich, zachowanych niekiedy fragmentarycznie, możliwa była pełniejsza analiza języka i stylu muzycznego twórcy,

a nawet rekonstrukcja nie w pełni zachowanych kompozycji. Po obronie doktoratu nie zajmowałam się analizą stylokrytyczną muzyki Rathausa, wróciłam jednak kilkakrotnie do tego twórcy w rozważaniach nad emigracją o charakterze teoretyczno-metodologicznym, na nowym etapie mojej pracy badawczej (**I.B.4, I.B.5., I.B.13.**).

Refleksja, jaka nasuwała się po lekturach literatury związanej z Karolem Rathausem dotyczyła dotkliwego braku opracowań muzyki większości polskich kompozytorów emigracyjnych XX wieku. Wielu z nich zostało zapomnianych, a ich spuścizna uległa zniszczeniu lub trafiła do archiwów, prywatnych zbiorów bądź mniej znanych bibliotek. Nawet twórczość, która zdobyła uznanie, nie została w wielu przypadkach dostatecznie opisana. Podejmowanie tej tematyki było przez lata, do 1989, utrudnione przez cenzurę w kraju, która czyniła wszystko, by nie dopuścić twórczości emigracyjnej do szerszej świadomości – nie publikowano kompozycji, nie wykonywano utworów, nie dopuszczano tekstów poświęconych ich autorom. Choć m.in. dzięki zasługom na tym polu prof. dr hab. Zofii Helman w ostatnich latach powstało szereg studiów poświęconych tym artystom, to wciąż wiedza o polskich kompozytorach wymaga uzupełniania.

Kierując się zamiarem wypełnienia, choć w skromnym stopniu, tej luki, zwróciłam uwagę na wielowymiarową postać Ludomira Michała Rogowskiego (1881–1954), kompozytora, dyrygenta, teoretyka, organizatora życia muzycznego i publicystę, jednego z wybitniejszych twórców polskich I połowy XX wieku. Studiowanie jego spuścizny okazało się możliwe dzięki zaproszeniu mnie do uczestnictwa w międzynarodowych projektach polsko-chorwackich („Croatian-Polish music relations from the Middle Ages to the 20th century”) i programowi „Muzyczne białe plamy” Instytutu Muzyki i Tańca. Jakkolwiek wybranym aspektem twórczości Rogowskiego poświęcili swe prace m.in. Michał Bristiger, Antoni Poszowski i Ewa Wójtowicz, nad niektórymi ważnymi zakresami działalności muzycznej Rogowskiego nie prowadzono dotąd systematycznych badań, co wynika m.in. z problemów z dostępnością źródeł (dopiero w ostatnich latach udostępniono niektóre dubrownickie archiwa). Wszystkie ogłaszane przeze mnie teksty o tym kompozytorze – niezależnie o tego, czy poświęcone były jego twórczości muzycznej czy myśli - wynikały w zasadniczym stopniu ze studiów prowadzonych nad jego spuścizną, zachowaną niemal w całości w manuskryptach. Dzieło Rogowskiego interesowało mnie zarówno od strony źródłoznawczej i historycznej (zwłaszcza kompozycje chóralne i działalność dyrygencka), jak i od strony estetycznej i teoretycznej (panslawizm muzyczny oraz idea muzyki przyszłości, sformułowana na kartach traktatu *Essai sur les principe de la musique future* – jeden z najbardziej nośnych problemów pierwszych dekad minionego stulecia).

Panslawizmem muzycznym zajęłam się w artykułach: „Estetyka i polityka. O pozamuzycznych inspiracjach twórczości Ludomira Michała Rogowskiego” (**B.I.3.**), „Paneuropeizm i panslawizm w refleksji o muzyce Karola Szymanowskiego i Ludomira Michała Rogowskiego” (**B.I.7.**), „Pan-Slavic Idea of Ludomir Michał Rogowski (1881–1954). In Search of

a Polish National Identity of Music” (B.I.10.) i „Panslawizm w muzyce: Ludomir Michał Rogowski (1881–1954)” (B.I.11.) (oraz wystąpieniach: II.I.1., II.I.2., II.I.8., II.I.9, II.I.11., II.I.18., II.I.22. i wykładach: III.I.3.). Polityczno-społeczne koncepcje jedności ludów słowiańskich (panslawizm, iliryzm, jugoslawizm, neoslawizm, słowianofilstwo) jednoczyły w XIX i na początku XX wieku intelektualistów części krajów europejskich, a po zakończeniu I wojny światowej skutkowały tworzeniem narodowych (i ponadnarodowych) tożsamości, oddziaływały również w sferze kultury. Słowianofilstwo Rogowskiego jest izolowanym fenomenem wśród naszych kompozytorów i jest również rzadkie wśród przedstawicieli innych dyscyplin artystycznych (do najważniejszych należy zaliczyć rzeźbiarza Stanisława Szukalskiego, malarzkę Zofię Stryjeńską, literata Tadeusza Micińskiego). W swoich opracowaniach wskazałam źródła fascynacji słowiańszczyzną u Rogowskiego, etapy dojrzewania jego koncepcji, ukończone oraz pozostające w jedynie w szkicach prace poświęcone genezie muzyki słowiańskiej, a także środki artystyczne wykorzystywane do promowania wizji świata słowiańskiego (począwszy od specjalnie dobieranych tekstów utworów wokalnych i librett baletów po środki techniczno-muzyczne). Zbadałam również kontakty z kompozytorami z Pragi, Belgradu i Zagrzebia, gdzie poparcie dla ruchów wszechsłowiańskich było znacznie większe. Za istotne uważam podejmowanie prób ponadregionalnego spojrzenia na zagadnienie panslawizmu w muzyce, gdyż przeważnie analizuje się relacje twórców pozostających w granicach krajów dążących do zjednoczenia politycznego: czesko-słowackie, czy pomiędzy poszczególnymi krajami południowych Słowian (byłej Jugosławii). Miałam nadzwyczajną okazję dyskutować o tych problemach z muzykologami z krajów byłej Jugosławii i byłej Czechosłowacji podczas licznych spotkań w czasie trwania wspomnianego wcześniej projektu polsko-chorwackiego. Umieszczenie Rogowskiego w szerokim kontekście nurtu panslawistycznego w muzyce stwarza podstawy do wnioskowania na temat pokrewieństw i różnic regionalnych twórczości należącej co prawda do kręgu słowiańskiego, ale też do odmiennych grup językowych, etnicznych i wyznaniowych (zagadnienia te poruszałam zwłaszcza w wykładzie dla doktorantów „Panslawizm i muzyczna awangarda” III.I.3. czy w wystąpieniu „Pan-Slavism in music between the World Wars – Poland versus other Slavic countries”, II.I.11.). Badania porównawcze „peryferyjnych” krajów słowiańskich mają szansę zmienić kanon europejskich dzieł sztuki o utwory nieobecne dotąd w dyskursie naukowym (co dokonało się na przykład na gruncie literaturoznawstwa) i życiu artystycznym. W planach mam kontynuowanie tej problematyki w przedstawionym powyżej aspekcie.

Do niezwykle frapujących kwestii należy współistnienie nowoczesnych koncepcji teoretyczno-muzycznych i środków techniki kompozytorskiej obok wiary w jedność słowiańską, opartej przecież na tradycyjnych tematach i symbolach. Niektórzy z twórców-panslawistów zaliczają się do wybitnych, można by powiedzieć – awangardowych przedstawicieli życia muzycznego swojego okresu (poza Rogowskim, na przykład Miloje Milojević czy Josip Štolcer Slavenski). Kwestii źródeł inspiracji i kształtowania się nowatorskiej wizji muzyki przyszłości Rogowskiego, wraz z komentarzem do traktatu teoretyczno-

muzycznego, w którym sformułował zasady tonalne nowej muzyki (oparte w zakresie języka tonalnego na materiale czterech skal wywiedzionych ze sztuki ludowej) poświęciłam teksty: „Francuskie lata Ludomira Michała Rogowskiego” (I.B.9.) i „« Sa personnalité est née dans le trouble de la guerre » [His personality was born in the darkness of the war] (Franz Hellens). On Ludomir Michał Rogowski’s innovative treatise *Essai sur les principe de la musique future* [Essay on the principle of the music of the future]”, (I.B.15.) (oraz wystąpienia III.I.14, III.I.20.). Należy zwrócić uwagę, że wspomniany manifest to jedna z pierwszych systematycznych propozycji nowych koncepcji dźwiękowych i jedyna tego typu pozycja w polskiej literaturze teoretyczno-muzycznej pierwszych dekad XX wieku. Ukończony we Francji w 1918, został napisany w języku francuskim, a opublikowany cztery lata później po polsku w Lublinie. Ze względu na wyjątkowość tej pracy podjęłam starania, by doprowadzić do współczesnej edycji z komentarzami pierwowzoru francuskiego, chcąc wprowadzić awangardową myśl polskiego twórcy w obieg międzynarodowy.

Zainteresowanie dyrygenturą chóralną i pisaniem repertuaru dla chórów towarzyszyło Rogowskiemu przez całe życie – nawiązywał współpracę z zespołami śpiewaczymi wszędzie, gdzie zatrzymał się na dłużej (Warszawa, Wilno, Paryż, Dubrownik). Podjęte przeze mnie próby uporządkowania jego twórczości dla zespołów a cappella oraz ustalenia szczegółów kariery dyrygenckiej pokazały, że dysponujemy jedynie częścią z – niegdyś znacznego – zasobu kompozycji, a informacji faktograficznych mamy na tyle niedużo, że nawet pewne daty ramowe należy traktować nadal jako prawdopodobne, a nie jako ustalone. Niezwykle żmudne prace prowadzone w archiwach chorwackich kilku instytucji dubrownickich, zaowocowały odkryciem przeze mnie przynajmniej 10 utworów wcześniej nieznanymi, bądź uznanych za zaginione (warto przy tym wspomnieć, że w bibliotekach polskich, w Warszawie i Krakowie, wciąż można „dokonać odkrycia” kompozycji, nie funkcjonujących ani w literaturze przedmiotu, ani w życiu koncertowym) i sporządzeniem katalogu dzieł chóralnych. Spuścizna muzyczna Ludomira Michała Rogowskiego, powiększyła się więc o nowo odnalezione kompozycje wokalne i wokально-instrumentalne, o czym piszę w tekstach: „Nowo odkryte utwory Ludomira Michała Rogowskiego z Archiwum Muzycznego Katedry Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Dubrowniku” (I.B.6.) i „O twórczości chóralnej Ludomira Michała Rogowskiego w kontekście badań archiwalnych (I.B.12.) (a także artykuły umieszczone online w *Materiałach* Instytutu Muzyki i Tańca, III.I.3.).

Doświadczenia w badaniu niemal nieobecnej w kraju twórczości Rogowskiego i Rathausa, w połączeniu z intensywnym poznawaniem narastającej literatury dotyczącej muzyki i kultury emigracyjnej, pozwoliły mi na podjęcie prób sformułowania ogólniejszych postulatów związanych z metodologią badań, czego przykład stanowi propozycja zastosowania ujęcia postkolonialnego dla analizy problemów emigracyjnej twórczości muzycznej, zob. „Emigracja w perspektywie postkolonialnej. Wybrane problemy twórczości polskich kompozytorów emigracyjnych: Karola Rathausa i Ludomira Michała Rogowskiego” (I.B.5.). W pierwszej bowiem fazie działalności muzykologicznej, mającej na celu włączenie

twórczości emigracyjnej do obszaru badań nad muzyką polską, poczynania badaczy skupione były na pozyskiwaniu źródeł i przywracaniu pamięci nazwisk i utworów. W kolejnej fazie pojawiły się pytania: jak traktować spuściznę emigracji – czy jako kulturę rozwijającą się równoległe czy tożsamą z kulturą krajową, czy można twórców mówiących jednym językiem, lecz rozsianych po całym świecie traktować jako jedność i mówić o dorobku emigracji, czy raczej o dorobku poszczególnych artystów? Mając na uwadze pogłębienie dyskusji, wskazałam na niektóre wątpliwości i trudności pojawiające się przy podejmowania problematyki emigracyjnej w artykułach: „Karol Rathaus, the Transplanted Composer” (I.B.4.) i „Karol Rathaus. Problemy w badaniach nad twórczością kompozytorów emigracyjnych” (I.B.13.). (Wystąpienia: III.I.6., III.I.16., III.I.17., III.I.19.). Swoiste podsumowanie moich przemyśleń nad środowiskiem emigracyjnym zawarłam w rozdziale zbiorowej publikacji *Sto lat muzycznej emigracji. Kompozytorzy polscy za granicą (1918–2018)*: „W cztery strony świata – kierunki emigracji polskich kompozytorów w XX wieku” (znalazły się tam też biogramy kompozytorów: Karola Rathausa i Ludomira Michała Rogowskiego (I.B.14.)).

W kręgu moich zainteresowań pozostają także zagadnienia różnych form obecności muzyki polskiej na świecie, zagranicznej recepcji polskiego repertuaru i wykonawców, w szczególności w kontekście narodowych reprezentacji na wystawach światowych w okresie międzywojennym. Rezultaty moich rekonstrukcji list dzieł i wykonawców zaproszonych do udziału w tych wielkich i opiniotwórczych wydarzeniach, a także rozważania na temat doboru repertuaru muzycznego i kształtowania wizerunku Polski za granicą przez sztukę przedstawiłam w artykułach: „Krytyka o muzyce polskiej na wystawach światowych (do wybuchu II wojny światowej)” (I.B.1.), „Muzyka polska na wystawie światowej w Paryżu” (I.B.2.), „Od Artura Rodzińskiego do Henryka Golda. O koncertach muzyki polskiej na wystawie światowej w Nowym Jorku w 1939 roku” (I.B.8.), „Reprezentacja muzyki polskiej na Wystawach Światowych w Paryżu w 1925 i 1937”, (I.B.16.) (wystąpienia II.I.3., II.I.4., II.I.5., II.I.21.). Troska o należyłą reprezentację państwa przez muzykę wyrażana była nie tylko w czasie pokoju, ale również podczas II wojny światowej - w tekście analizującym polskie życie muzyczne w Wielkiej Brytanii opisałam instytucje wspierane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie, działające na rzecz zachowania naszego dziedzictwa w okresie wojny, np. organizację The Polish Musicians of London (1940–43), pod auspicjami której odbywały się koncerty muzyki klasycznej i która wydawała współczesne kompozycje. Zob. „Polish musical life in Great Britain during the Second World War” (I.B.17.).

Żywię nadzieję, że korpus moich prac poświęconych szeroko rozumianej obecności muzyki polskiej za granicą w I połowie XX wieku, widzianej w kontekście własnej i obcej kultury, stanowi wypełnienie pewnych obszarów na mapie polskiej obecności w świecie, ale też weryfikuje utarte stereotypy i generuje nowe pytania, przede wszystkim w sprawach metodologicznych. Pomimo dotychczasowych wysiłków i sukcesów grupy uczonych, sztuka na uchodźstwie wymaga dalszych studiów i komentarzy, do czego chciałabym się przyczynić, zarówno w zakresie udostępniania i interpretowania wyników badań źródłowych (np.

wspomniana edycja manifestu Rogowskiego), jak i poprzez publikacje służące dokładniejszemu określeniu miejsca naszej twórczości emigracyjnej w świecie i w kontekście sztuki rodzimej.

~

Osiągnięcie naukowe, wskazane jako podstawa habilitacji, to cykl publikacji powiązanych tematycznie. Uważam za stosowne odnotowanie w tym miejscu, że moje badania nad muzyką polską za granicą w I połowie XX wieku miały też aspekt organizacyjny. Pod koniec 2015 roku utworzono w Zakładzie Muzykologii Instytutu Sztuki PAN kierowany przeze mnie zespół pod nazwą „Muzyka polska za granicą”, który za główne zadanie badawcze postawił sobie podjęcie działań zmierzających do szerszego ujęcia problematyki związanej z działalnością kompozytorów żyjących w XX wieku poza granicami Polski, z uwzględnieniem różnych perspektyw metodologicznych. Wspólnie z dr Beatą Bolesławską-Lewandowską organizujemy konferencje, by integrować środowisko skupione wokół problematyki emigracyjnej i publikujemy serię „Muzyka polska za granicą”, by upowszechniać wiedzę o muzyce polskiej w kontekście lokalnym i międzynarodowym (szersze omówienie tej działalności w odpowiednich podrozdziałach pkt. 5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych).

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (artystycznych).

Główny obszar mojej działalności naukowej stanowi historia i estetyka muzyki dziewiętnastego i – przede wszystkim – pierwszej połowy dwudziestego wieku. Jestem autorką 26 artykułów, artykułów recenzyjnych i rozdziałów w języku polskim i angielskim w punktowanych czasopismach takich, jak: *Muzyka*, *Musicology Today*, *Res facta nova* i w recenzowanych monografiach (zagranicznych i polskich) oraz redaktorką i współredaktorką 5 książek (zob. I.B. i II.A., II.B., II.C.).

Staram się podejmować tematy rzadziej analizowane w muzykologii, rozszerzające pole badawcze. Do takich właśnie zaliczyć mogę kwestię związków muzyki z innymi sztukami. Kategoria wizualności zdominowała dociekania intelektualne we współczesnej humanistyce, wychodząc poza granice historii sztuki, w ramach której narodziła się teoria obrazu. Na przestrzeni ostatnich trzydziestu lat nastąpiła zmiana paradygmatu, polegająca m.in. na równoprawnym traktowaniu źródeł bez widocznej zawartości muzycznej, które mogą być z muzyką powiązane oraz na włączeniu w orbitę zainteresowań ikonografii muzycznej tematów uprzednio rezerwowanych wyłącznie dla studiów z pogranicza dyscyplin – zmiany te są szczególnie widoczne w sztuce współczesnej, wymagającej zastosowania nowej perspektywy. Temat ikonografii muzycznej realizowałam poprzez opracowywanie koncepcji i współorganizację interdyscyplinarnych konferencji (III.C.2., III.C.3., III.C.4.), aktywne w nich uczestnictwo (II.I.7.), redakcję tomu, w którym pragnęłam ukazać współczesne oblicze

ikonografii muzycznej: *Muzyka w sztukach wizualnych XIX–XXI wieku* (II.C.2.), zawierającego mój artykuł poświęcony malarstwu Arnolda Schönberga i jego znaczenia dla jego procesu komponowania („Arnold Schönberg: Kompozytor, malarz”, II.B.1.).

Część publikacji, nie ujętych w wykazie I.B., wynika z moich zainteresowań problematyką obecności polskich muzyków i polskiej muzyki za granicą; należy do nich przede wszystkim zainicjowana i redagowana przeze mnie i Beatę Bolestawską-Lewandowską seria *Muzyka polska za granicą*, (II.C.4. i II.C.5.), będąca następstwem cyklu naszych konferencji (III.C.8. i III.C.10.), również z moim aktywnym udziałem (II.I.17. i II.I.21.). Zaliczyłabym tu również artykuły recenzyjne monografii naukowych Zygmunta Stojowskiego, działającego w Stanach Zjednoczonych (II.A.1.) i Ludomira Michała Rogowskiego, przebywającego w Chorwacji (II.A.2.), a także opracowania o muzyce na Bałkanach (II.A.5.), oraz rozdział w monografii poświęcony polskim tematom w operach Chorwata Ivana Zajca (II.B.3.). Formę elektroniczną ma przygotowywana przeze mnie w l. 2009–2011 baza danych „Źródła muzyczne polskie za granicą – dokumentacja twórczości kompozytorskiej pierwszej połowy XX wieku”, dostępna w Zakładzie Muzykologii Instytutu Sztuki PAN. Za metodologiczne i materiałowe dopełnienie rozważań nad problematyką emigracyjną uważam zredagowany przeze mnie i Anetę Markuszewską tom, w którym jesteśmy również autorkami przedmowy (*Preface*, II.B.4.), traktujący o migracjach muzyków wynikających z przyczyn ekonomicznych bądź politycznych i ich skutkach w epokach wcześniejszych: materialnych – w postaci dzieł sztuki lub szerzej – wytworów intelektualnych, i niematerialnych, takich jak życie koncertowe i pedagogika.

Mam ogromną satysfakcję mogąc stanowić część znaczącego przedsięwzięcia Stefana Sutkowskiego, wielotomowej *Historii Muzyki Polskiej*, poprzez autorstwo Tablic synoptycznych w t. 5: *Romantyzm. Cz. 1, 1795–1850* Zofii Chechlińskiej (2013, przekład angielski 2015): „Chronologiczne zestawienie najważniejszych wydarzeń z zakresu historii muzyki polskiej i powszechnej, historii Polski i świata, historii nauki oraz kultury i sztuki w Polsce i na świecie w latach 1795–1850”, s. 9–41 (II.B.2.).

Współpraca międzynarodowa i udział w projektach badawczych (II.G. i III.A.)

Od momentu obrony pracy doktorskiej w 2008 roku utrzymuję kontakty z naukowcami i instytucjami naukowymi z Zagrzebia, Dublina, Palermo, Pragi i Lublany. W latach 2008–2016 brałam udział w trzech międzynarodowych projektach (II.G.1., II.G.2. i II.G.3.). Jako uczestnik dwóch projektów zatytułowanych „Croatian-Polish music relations from the Middle Ages to the 20th century” przeprowadziłam szereg kwerend archiwalnych (2008, 2010, 2012 i 2013, III.L.1., III.L.2., III.L.4., III.L.5.) w Dubrowniku: Archiwum Państwowym w Dubrowniku, w Archiwum katedralnym i Archiwum kościoła prawosławnego, gdzie przechowywana jest niepublikowana spuścizna kompozytora Ludomira Michała Rogowskiego. Na podstawie badań źródłoznawczych wygłosiłam wykłady dla studentów i doktorantów (III.I.2., III.I.3.),

opublikowałam teksty w języku polskich i angielskim (**I.B.3.**, **I.B.5.**, **I.B.6.**, **I.B.7.**, **I.B.9.**, **I.B.10.**), wygłosiłam referaty na krajowych i międzynarodowych konferencjach (**II.I.1.**, **II.I.2.**, **II.I.6.**, **II.I.8.**, **II.I.9.**, **II.I.10.**, **II.I.11.**, **II.I.12.**) poświęcone różnym aspektom twórczości i estetyki L.M. Rogowskiego. Projekt polsko-chorwacki pozwolił mi również na nawiązanie osobistych kontaktów (podczas konferencji, warsztatów i szkół letnich studentów Akademii Muzycznej, Uniwersytetu w Zagrzebiu organizowanych corocznie w Dubrowniku) z muzykologami z Europy Środkowo-Wschodniej, a także Włoch, Irlandii i Stanów Zjednoczonych, co uważam za niezwykle cenne doświadczenie zawodowe, pozwalające mi poznać różnorodność tematyki i ujęć metodologicznych w ważnych ośrodkach muzykologicznych. Po zakończeniu projektów utrzymuję stały kontakt ze współuczestnikami projektu, czego konsekwencją są m.in. systematyczne zaproszenia do udziału w konferencjach międzynarodowych (2014, 2017, jesień 2019). Kontynuowałam prace rozpoczęte podczas dwóch projektów międzynarodowych dzięki programowi Instytutu Muzyki i Tańca (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego), „Muzyczne białe plamy” (2013-2014, **II.G.4.**), w ramach którego przeprowadziłam kwerendy archiwalne w Archiwum Państwowym w Dubrowniku i Bibliotece Polskiej w Paryżu. Na podstawie badań źródłoznawczych opublikowałam artykuły (**I.B.12.** i **III.I.3.**).

Niezwykle inspirującym doświadczeniem był udział w międzynarodowym projekcie chorwacko-niemiecko-polsko-słoweńskim finansowanym przez europejski program Humanities in the European Research Area (HERA) (2013–2016, **II.G.3.**): „Music migrations in the early modern age: the meeting of the European East, West and South”, skupionym wokół uniwersalnego problemu migracji muzyków i repertuaru (analizowanego na przykładach z XVII-XVIII wieku), realizowanym przez wybitnych specjalistów z kilku krajów. Niebagatelną korzyścią, jaką odniosłam z mojego udziału w projekcie było zapoznanie się z możliwościami, jakie niesie intensywnie rozwijająca się w ostatnich latach humanistyka cyfrowa. W efekcie interdyscyplinarnych działań muzykologów z informatykami z Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften w zakresie stworzenia cyfrowej infrastruktury badawczej powstała leksykograficzna baza danych; jednym z moich zadań w projekcie było przetworzenie na rekordy artykułów dotyczących kompozytorów obcych działających na polskich dworach królewskich w XVII wieku (autor: dr hab. Barbara Przybyszewska-Jarmińska prof. IS PAN). Zredagowałam, wspólnie z dr Anetą Markuszewską z Uniwersytetu Warszawskiego, anglojęzyczny tom składający się z prac uczestników projektu i zaproszonych fachowców (**II.C.3.**).

Obecnie, wspólnie z prof. Harrym Whitem z University College Dublin i prof. Ivano Cavallinim z Università degli Studi di Palermo, przygotowujemy do wydania tom tekstów, których hasłem przewodnim są zagadnienia migracji muzyków (planowana publikacja w 2020).

Redakcje monografii i czasopism (II.C. i III.G.)

Istotnym elementem mojej działalności są redakcje wydawnictw naukowych. Redagowałam i współredagowałam łącznie 5 książek, w tym jedną anglojęzyczną. Za najistotniejsze, z punktu widzenia moich zainteresowań badawczych, jak napisałam wcześniej, uważam pierwsze tomy zainicjowanej i redagowanej przeze mnie i Beatę Boleśławską-Lewandowską serii *Muzyka polska za granicą*, t. 1: *Twórcy – źródła – archiwa* (II.C.4.) i t. 2 *Między Warszawą a Paryżem (1918–1939)* (II.C.5.), skupiającej artykuły wybitnych polskich specjalistów. Cennym rozszerzeniem współczesnej problematyki emigracyjnej jest wspomniana anglojęzyczna monografia poświęcona wędrownikom muzyków, transmisjom repertuaru i przenikaniu kultur w wiekach XVII i XVIII: *Music Migration in the Early Modern Age: Centres and Peripheries – People, Works, Styles, Paths of Dissemination and Influence*, zredagowana wspólnie z Anetą Markuszewską (II.C.3.). Wśród wybitnych autorów, reprezentujących najlepsze ośrodki zagraniczne i polskie, znaleźli się: Ivano Cavallini, Tomasz Jeż, Vjera Katalinić, Metoda Kokole, Gesa zur Nieden, Szymon Paczkowski, Barbara Przybyszewska-Jarmińska, Anna Ryszka-Komarnicka, Reinhard Strohm, Stanislav Tuksar, Harry White, Alina Żórawska-Witkowska. Na uwagę zasługuje również wzmiankowana *Ikonografia muzyczna. Studia i materiały*, t. 2: *Muzyka w sztukach wizualnych XIX–XXI wieku*, (II.C.2.) prezentująca nowe idee i ujęcia metodologiczne, widoczne nie tylko na gruncie ikonografii muzycznej, lecz również wszystkich dyscyplin nauk o sztuce oraz pierwszy tom rozpoczynający serię poświęconą krytyce muzycznej (II.C.1.).

Jako członek redakcji najstarszego kwartalnika muzykologicznego w Polsce, *Muzyki*, którego punkt ciężkości problematyki historycznej i etnomuzykologicznej stanowi polska tradycja muzyczna, a także kultura Europy Środkowej, biorę udział w pracach redakcyjnych nad ukazującymi się tam tekstami oraz opracowuję rekordy internetowej wersji kwartalnika, dostępnej na platformach CEEOL i RILM. Współredagowałam internetowe pisma muzykologiczne (2009-2016), założone przez prof. dr. hab. Michała Bristigera, *Seminarium De Musica* i *Muzykalia*, w których nacisk położony był na przekłady zagranicznej literatury muzykologicznej i uprzystępnianie nowych metodologii. Jestem również redaktorem oficjalnej strony internetowej Instytutu Sztuki PAN.

Działalność recenzencka (III.O. i III.P.)

Byłam recenzentem grantu Ministerstwa Nauki Szkolnictwa Wyższego, 2017, w programie „Diamantowy grant”. W ramach procedur recenzyjnych recenzowałam artykuły zgłoszone do publikacji w punktowanych czasopismach muzykologicznych: *Aspekty Muzyki*, *Muzyka*, *Polski Rocznik Muzykologiczny* (łącznie 7, zob. III.P.).

Wygłoszenie referatów i udział w komitetach organizacyjnych konferencji (II.I., III.B., III.C.)

Po uzyskaniu doktoratu ogłaszałam wyniki swoich badań na 22 konferencjach, w tym 11 międzynarodowych (na zaproszenie lub po selekcji abstraktów, II.I.), publikując następnie referaty w recenzowanych monografiach naukowych. Biorąc udział w spotkaniach środowiska muzykologicznego bądź szerszego, interdyscyplinarnego, starałam się wprowadzać w obieg naukowy mało wciąż rozpoznaną problematykę polskiej twórczości emigracyjnej i obecności muzyki polskiej za granicą w ogóle. Za szczególnie istotne z tego punktu widzenia uważam zagraniczne konferencje zorganizowane przez The Polish Institute of Arts and Sciences of America (PIASA) (Nowy Jork, 2009, II.I.4.), Litewską Akademię Muzyki i Teatru, Litewski Związek Kompozytorów, International Musicological Society (Wilno 2013, II.I.11.) oraz Chorwacką Akademię Nauk (Zagrzeb 2011, 2014, 2017, II.I.8., II.I.13., II.I.19., II.I.20.). Istotną inicjatywą naukową, poświęconą nieopracowanemu wystarczająco zagadnieniu stanowiła seria spotkań (i następujących po nich monografii naukowych), dotycząca kształtowania wizerunku Polski za granicą przez sztukę na wystawach światowych w okresie międzywojennym, do udziału w której zostałam zaproszona, by przedstawić polską reprezentację muzyczną (konsekwencją mojego uczestnictwa w tym projekcie były wystąpienia II.I.3., II.I.4., II.I.5., II.I.21.).

Dużą wagę przywiązuję do animowania życia naukowego i promowania rzadziej podejmowanych w polskiej muzykologii, a istotnych, tematów. W tym kontekście chciałabym zwrócić uwagę na cykl zatytułowany „Muzyka polska za granicą”, którego koncepcję opracowałyśmy wspólnie z dr Beatą Bolesławską-Lewandowską z Zakładu Muzykologii Instytutu Sztuki PAN, mając na celu upowszechnianie wiedzy o muzyce polskiej za granicą, możliwie najszerszą informację o pracach prowadzonych w Polsce nad tymi zagadnieniami (co było możliwe dzięki zaproszeniu szerokiego grona badaczy) i integrację rozproszonego środowiska specjalistów skupionych wokół tematyki polskich kompozytorów emigracyjnych. Po sukcesie pierwszej konferencji *Twórcy – Źródła – Archiwa* (III.C.8.), stanowiącej przegląd zagadnień, którą zechciała otworzyć nestorka badań nad tą problematyką, prof. dr hab. Zofia Helman, zorganizowałyśmy kolejną: *Kompozytorzy polscy a Paryż (1918-1939)*, (III.C.10), natomiast na jesień tego roku zaplanowałyśmy następną: „*American dream*”. *Polscy twórcy za oceanem* – uwzględniając kierunki, które przyciągały najliczniejszą grupę polskich twórców (Francja i Stany Zjednoczone) (wystąpienia II.I.17. i II.I.21.). W tegorocznej, międzynarodowej konferencji, wezmą udział również badacze z uniwersytetów amerykańskich. Trwałym rezultatem jest zainicjowana równolegle seria wydawnicza (II.C.4. i II.C.5.), redagowana przeze mnie razem z B. Bolesławską-Lewandowską, zawierająca referaty i inne teksty związane z tematem. Mam nadzieję, że konferencje oraz seria wydawnicza będą stanowiły instytucjonalną ramę dla studiów nad twórczością i działalnością polskich kompozytorów emigracyjnych.

Za istotny uważam również mój udział w pracach komitetu naukowego i organizacyjnego konferencji (razem z dr. hab. Pawłem Gancarczykiem prof. IS PAN i dr Dominiką Grabiec), zainicjowanych w Zakładzie Muzykologii Instytutu Sztuki PAN, dotyczących ikonografii muzycznej (zagadnienia dotąd szerzej nieopracowanego), które ukazały wielość podejmowanych w Polsce zagadnień z zakresu związków muzyki ze sztukami wizualnymi i różnorodność ich ujęcia (III.C.2., III.C. 3., III.C.4.). Partnerem jednej z konferencji było International Musicological Society - Study Group on Musical Iconography (III.C.4.). Wynikiem sesji były opublikowane trzy tomy, w tym jeden pod moją redakcją (II.C.2.).

łącznie byłam członkiem komitetów naukowych 10 konferencji (III.C.), przewodniczyłam 7 sesjom bądź dyskusjom (III.B.).

Działalność dydaktyczna (III.I.)

Akademicką pracę dydaktyczną prowadzę nieprzerwanie od 2002 roku (zob. III.I.), traktując ją jako zasadnicze i niezbędne dopełnienie działalności naukowej - kursowe i gościnne wykłady dla studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych (krajowe i zagraniczne), instytucji takich jak: Collegium Civitas w Warszawie (uczelnia niepubliczna działająca pod patronatem pięciu instytutów nauk społecznych Polskiej Akademii Nauk: Instytutu Filozofii i Socjologii, Instytutu Historii, Instytutu Sztuki, Instytutu Sławistyki, Instytutu Studiów Politycznych), Akademia Muzyczna, Uniwersytet w Zagrzebiu - Chorwacja, Studium Doktoranckie Instytutu Sztuki PAN, Studia Podyplomowe Instytutu Sztuki PAN. Historia sztuki, Muzyka, Teatr i Film. Kursowe wykłady dotyczyły głównych tendencji i zjawisk w muzyce profesjonalnej XX i XXI wieku rozpatrywanych w kontekście innych dziedzin sztuki („Muzyka XX i XXI wieku”), oraz warstwy brzmieniowej muzyki europejskiej na przestrzeni dziejów i w wybranych kulturach ludowych i tradycyjnych pozaeuropejskich, oraz historii, budowie i klasyfikacji instrumentów muzycznych („Instrumenty i zespoły muzyczne”). Duże zainteresowanie moimi wykładami w Collegium Civitas potwierdza liczba zapisanych na moje zajęcia studentów socjologii, nauk politycznych i stosunków międzynarodowych, przekraczająca w niektórych semestrach ustalony przez Uczelnię limit 130 słuchaczy.

Popularyzacja nauki (III.I.)

Wśród moich działań służących uprzystępnianiu wyników badań za najistotniejsze uważam te, które służą przywracaniu repertuaru muzycznego. Blisko dziesięciu instrumentalistom przekazałam kopie unikalnych materiałów nutowych Ludomira Michała Rogowskiego i Karola Rathausa i udzieliłam licznych porad; część z nich włączyła te utwory do repertuaru koncertowego, bądź utrwaliła na płytach CD (zob. wykaz III.I.). Bardzo cenię współpracę z muzykami, korzystającymi ze specjalistycznej wiedzy muzykologa, którzy pochylają się nad partyturami sprzed dziesiątek lat, co wymaga dużo czasu i pełnego zaangażowania. Mam głębokie przeświadczenie, że jeden z sensów mojego zawodu polega na „ożywieniu” źródła

muzycznego, któremu poświęca się wieloletnie badania, i doprowadzeniu do ponownego włączenia niesłusznie zapomnianych dzieł z przeszłości do bieżącego repertuaru koncertowego.

Joanna Guz-Pawl